

Beenshoeve binnenkoer (inventaris.onroerendergoed.be)

WOMMERSOM

Met dit beleidskader voor Wommersom zetten we de krijtlijnen uit voor een leefbare toekomst van het dorp. Deze bundel werd gemaakt in het kader van het project Leefbare Dorpen Getestreek, een onderdeel van het Strategisch Project Getestreek in opdracht van de provincie Vlaams-Brabant en de gemeenten Geetbets, Hoegaarden, Landen, Linter, Tienen en Zoutleeuw.

Luchtfoto 1944 (bron: NARA © UGent, Vakgroep Archeologie)

1. LEZING

Wommersom bevindt zich tussen de valleien van de Grote en Kleine Gete. Het dorp maakt een verbinding tussen de kern van Oplinter en de Sint-Truidersessteenweg. Hierdoor wordt Wommersom gekenmerkt door sluipverkeer. Daarnaast bevindt Wommersom zich dicht

bij de IJzerenweg. In Wommersom zijn de voorzieningen op lokaal gebruik gericht. De basisschool De Zandloper is de enige bovenlokale voorziening. Voor andere voorzieningen is Wommersom op Orsmaal en de Sint-Truidensessteenweg gericht.

Wommersom

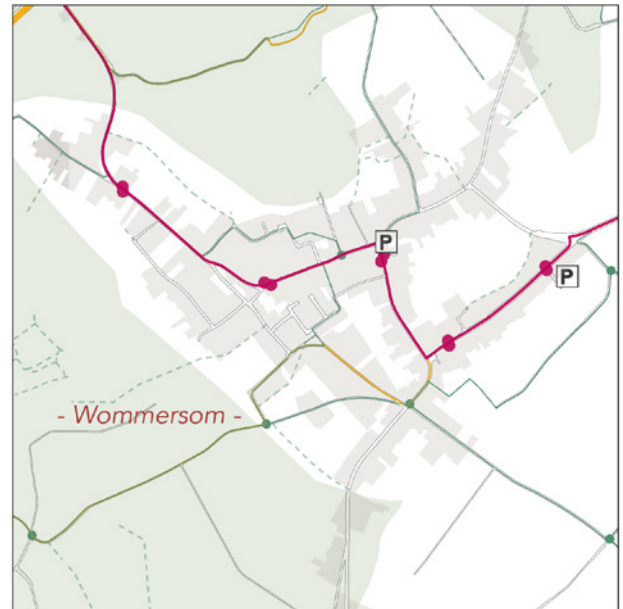
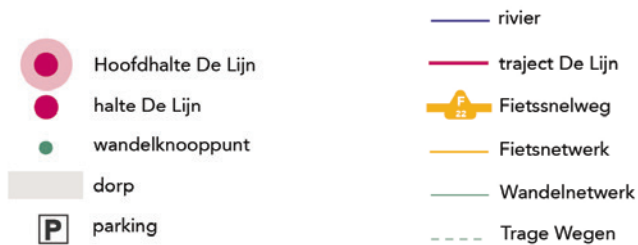
2 x 2 km

Wommersom > *Wolamaeris haima* (Germaans = "woning van Wolamaer")

Een doorstroomdorp met sluiptverkeer

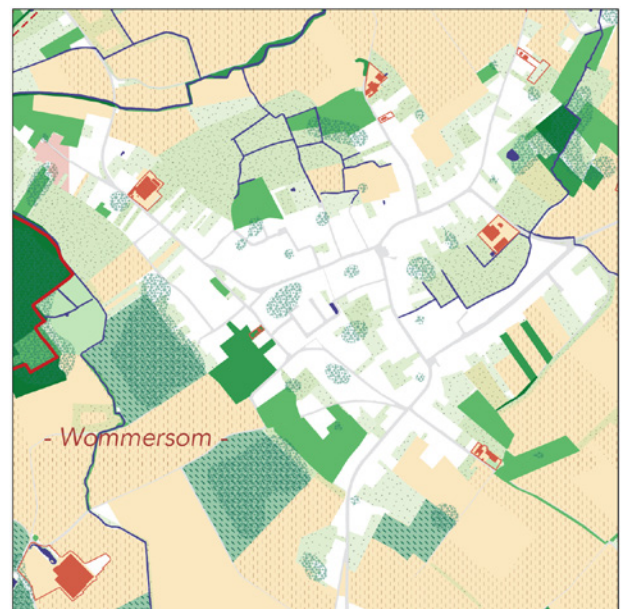
Wommersom bevindt zich vlakbij de vallei van de Grote Gete, waarlangs de IJzerweg loopt. Deze is bereikbaar via de Oplinterstraat waarlangs deels een vrijliggend fietspad loopt. De wegprofielen zijn in het algemeen relatief breed om doorgaand landbouwverkeer toe te laten, maar faciliteren ook sluiptverkeer tussen de Sint-Truidensesteenweg en de kern van Oplinter.

2 x 2 km

Een dorp omringd door groenstructuren

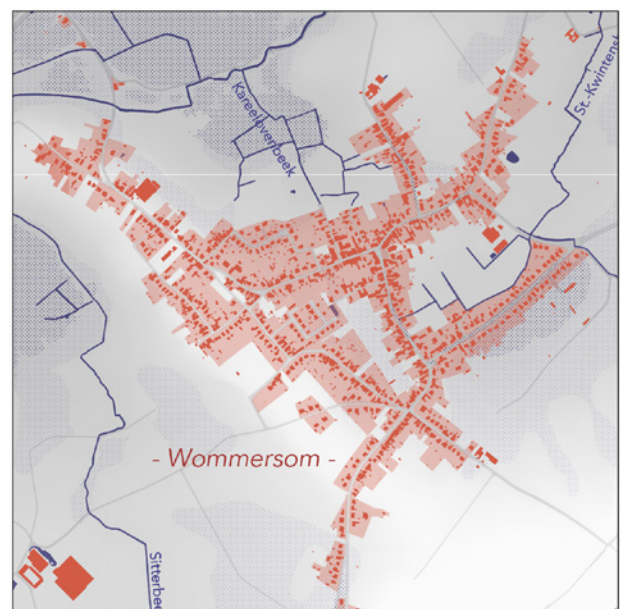
Wommersom is omgeven door biologisch waardevolle gebieden en de Grote Gete ligt vlakbij in het noorden. Het groengebied van het Kareeltje takt via de school aan op het dorpshart en kan een stapsteen en poort zijn van het dorp naar de vallei. Daarnaast is Wommersom omgeven door grootschalige akkers met enkele hoeves aan de rand van het dorp.

2 x 2 km

Een flankdorp in nat gebied

Wommersom ligt in moerassig gebied in het afstroomgebied van de Grote Gete. De historisch aangelegde grachten om de akkerlanden af te wateren zijn met toenemende bebouwing verzwakt, waardoor er vandaag wateroverlast in de straten en het centrale bouwblok is.

2 x 2 km

2. HISTORISCHE CARTOGRAFIE

Wommersom ontstond als een agrarische nederzetting tussen de Grote en Kleine Gete. Op de Ferrariskaart zien we hoe het dorp groeide vanuit twee haakse straten (Melkwezerstraat en Sint-Kwintsensstraat) met de Sint-Kwintenkerk op het kruispunt.

De twee hoofdstraten scheidden ook twee grote graslanden van het huidige Kareeltje in het noorden en de "broeken" met aftakkingen van de Grote Gete in het zuiden.

Ferrariskaart (1771 - 1778)

2 x 2 km

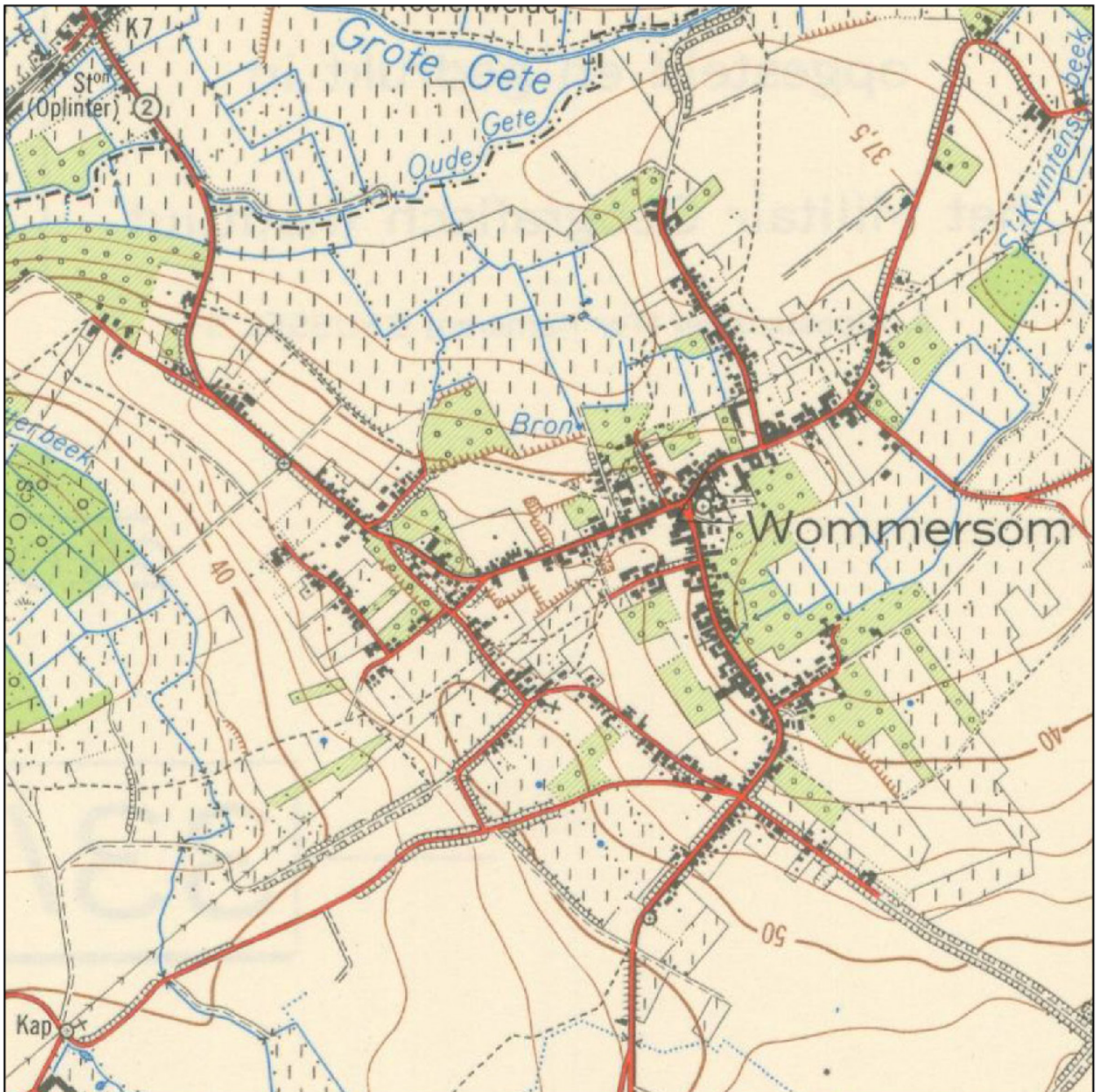
bron: geopunt.be

Deze dorpsstructuur bleef voor lange tijd hetzelfde, maar na de 19de eeuw startte ook de verlating van aangrenzende landbouwwegen, en verdere consolidatie van de hoofdwegen.

Hierdoor ontstond de huidige ringstructuur van Wommersom met een overmaats drassig bouwblok in het centrum en invalswegen rond de ring.

Topografische kaart Ministerie Openbare Werken en Wederopbouw (1957 - 1958)

2 x 2 km

bron: cartesius.be

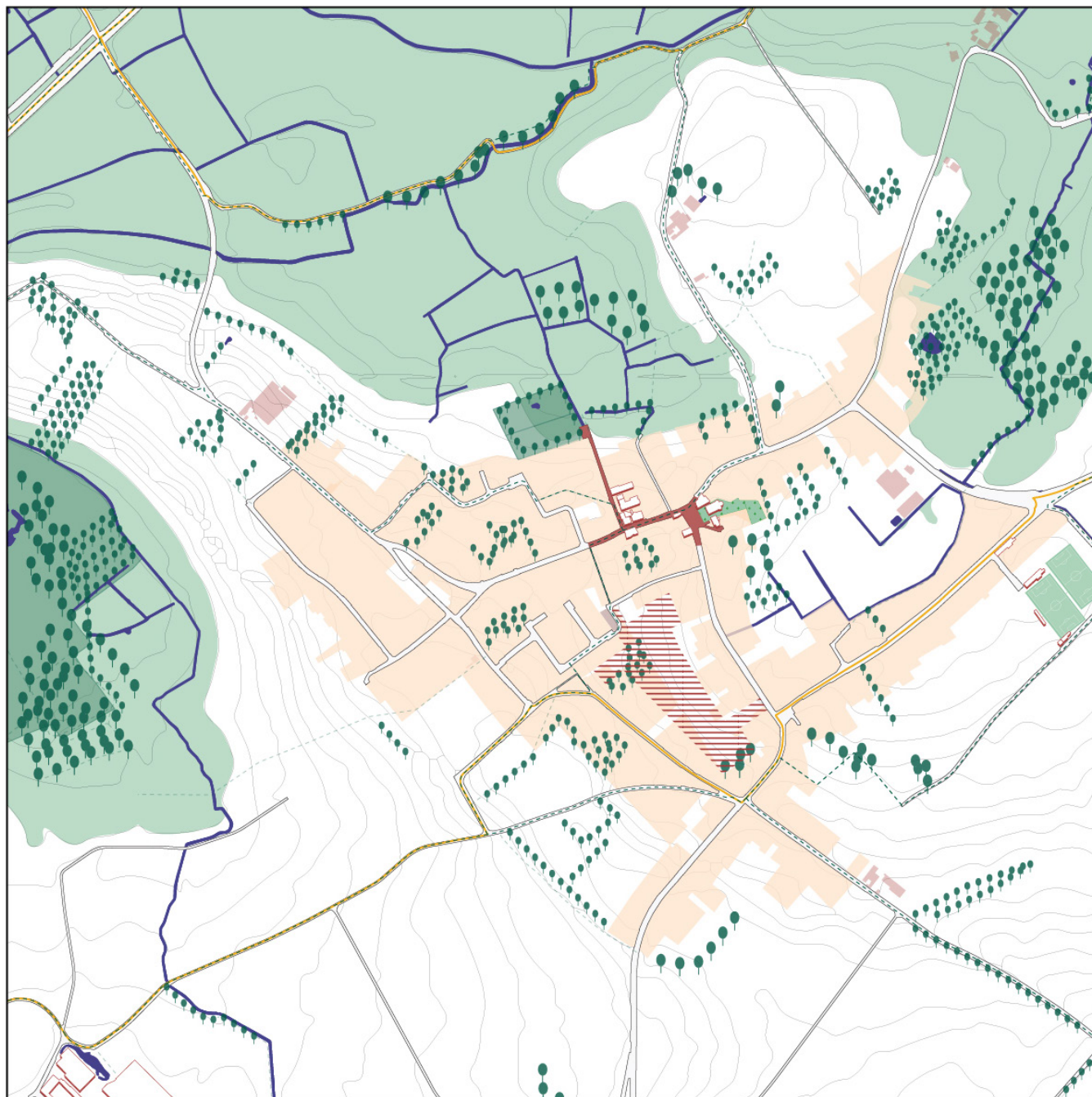
3. OPGAVES VOOR WOMMERSOM

We vatten de opgaven voor Wommersom samen in een kaart. Hierbij verzoenen we landschappelijke opgaven (waterveiligheid, recreatie, ecologische waarde...) met de noodzakelijke verbindingen voor zacht verkeer; een heldere mobiliteitsstructuur en een

ontwikkelingspotentieel. Vooral de aanduiding van Wommersom als landelijke dorpskern heeft een invloed op de verdichtingsvraag. Er staat geen grote groeiopgave op de agenda.

Opgavekaart

2 x 2 km

Bushalte	Belangrijke groenzones	Landbouwinfrastructuur	Verdichtingslocatie	Winkels en diensten
Dorpspoort	Strategische groenzones	Beeldbepalend gebouw	Woonuitbreidingsgebied niet aansnijden	Onderwijs
Fietsverbinding	Kerkhof	Dorpscentrum/dorpserf	Woonuitbreidingsgebied potentieel aan te snijden	Gezondheid en zorg
Wandelnetwerk	Waterlichaam	Linten	Strategische ontwikkelzone	Ontspanning, sport en cultuur
Trage wegen	Watersysteem	Dorpskern	Onbebouwd perceel	Mobipunt
Doortochtstraat	Klimaatstraat			Liftpaal
Woonstraat	Straatvergroening			

MOBILITEIT

A. Bestaande infrastructuur verbeteren om de fietscultuur in Wommersom uit te bouwen

- Kareelovenstraat verder doortrekken als fietsstraat naar de vallei en de IJzerenweg
- Straatprofielen binnen de dorpskern opwaarderen met veel aandacht voor de zwakkere weggebruiker
- Liftpaal en fietsenstalling op het plein inrichten

B. Aangepast verkeersgedrag uitlokken door herinrichting van straten en publieke ruimte

- Doortocht door het dorp veilig organiseren door wegprofiel en snelheidsmaatregelen
- Heraanleg dorpshart
- Overgedimensioneerde straten en kruispunten heraanleggen
- Autovrije schoolomgeving realiseren

LANDSCHAP EN KLIMAAT

C. De relatie van Wommersom met de Getevallei versterken

- Trage wegen aantakken op dorps hart, school, Kareeltje
- Kareeltje als scharnier tussen dorps hart en Getevallei ontwikkelen als groene plek voor het dorp

D. Ontharding voor meer waterinfiltratie

- Aanleg klimaatstraten in knelpunten (rond nieuwe verkaveling)
- Integreeren wateropvang en infiltratie op openbare plekken (Kareeltje, kerkplein, ...)
- Voortuinen ontharden

BOUWEN IN HET DORP

E. Landelijk woonkarakter van Wommersom behouden

- Transformatiebeleid binnen de dorpskern
- Inbreidingsgebied ontwikkelen als plek om anderssoortige mobiliteit uit te lokken en wateropgave op te lossen

F. Zonevreemde woningen hebben een aantal wettelijke basisrechten maar kunnen niet verder ontwikkeld worden, zeker indien ze de open ruimte sterk verstoren

- Woonlinten op lange termijn uitdoven

VERBONDEN DORPEN

G. Op zoek naar beperkte uitbreiding voorzieningenaanbod Wommersom

- Kareeltje als recreatieve en educatieve scharnier tussen het dorp en de vallei
- Lokale voorzieningenaanbod uitbreiden met buurtwinkel
- Sint-Kwintenkerk herbestemmen
- Liftpaal en goede fietsenstalling op het dorpsplein inrichten

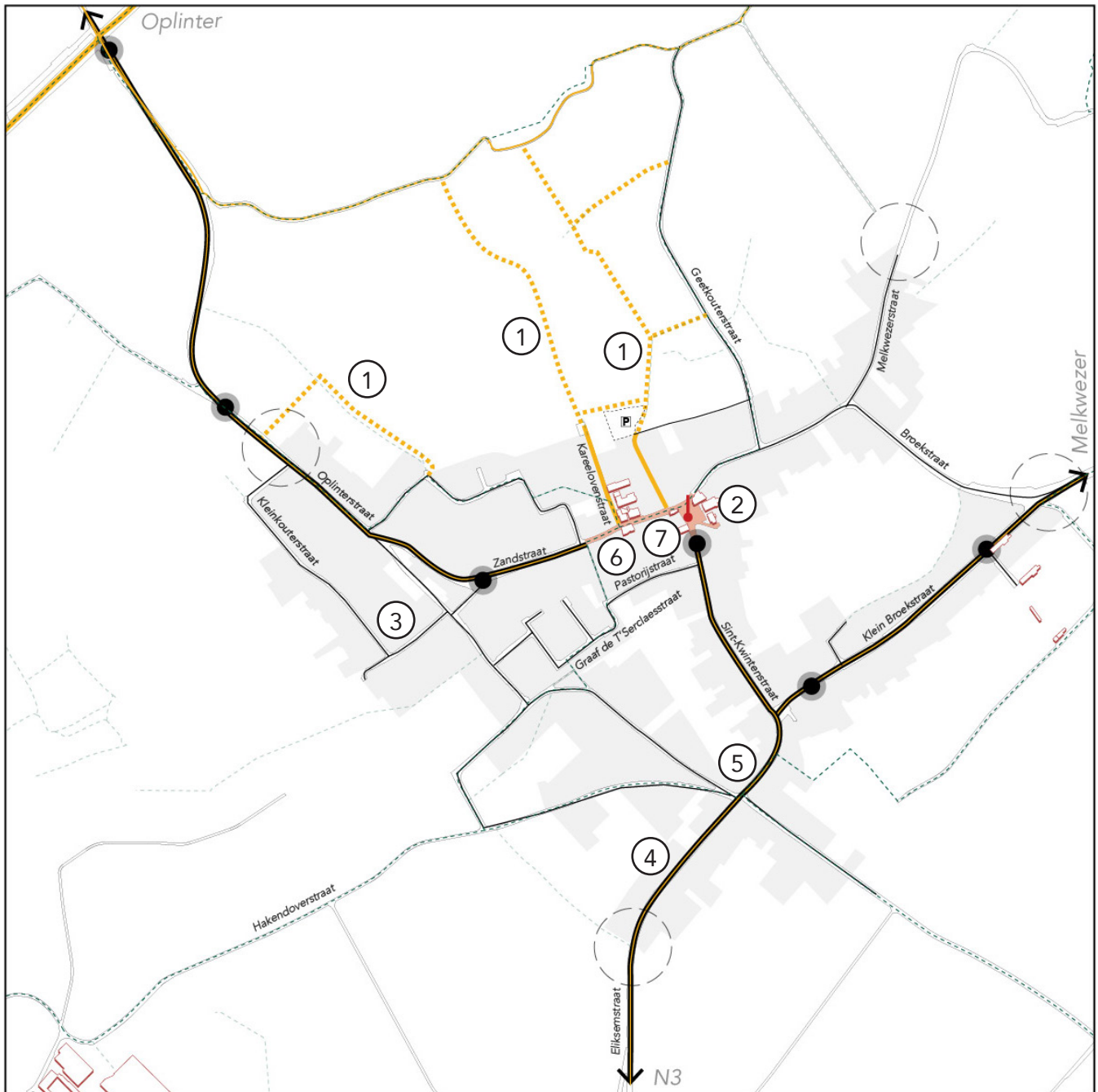
3.1 WOMMERSOM AANTAKKEN OP DE IJZERENWEG

Doorgaand verkeer wordt gestimuleerd langs de Oplinterstraat, Sint-Kwintenstraat, Klein Broekstraat en Eliksemstraat. Deze wegen zijn voorzien voor busverbindingen en ontsluiting voor parkeergelegenheden. De overige straten moeten gedowngraded worden naar woonstraten met parkeren op

eigen terrein. Daarnaast kan de verbinding met de IJzerenweg worden versterkt door een nieuwe prioritaire verbinding aan te leggen via de Kareelovenstraat. Brede en overgedimensioneerde wegprofielen moeten worden aangepast naar meer dorpse profielen om sluipverkeer tegen te houden.

Mobiliteitsopgavekaart

2 x 2 km

Bushalte	Belangrijke groenzones	Landbouwinfrastructuur	Verdichtingslocatie	Winkels en diensten
Dorpspoort	Strategische groenzones	Beeldbepalend gebouw	Woonuitbreidingsgebied niet aansnijden	Onderwijs
Fietsverbinding	Kerkhof	Dorpscentrum/dorpskerf	Woonuitbreidingsgebied potentieel aan te snijden	Gezondheid en zorg
Wandelnetwerk	Waterlichaam	Linten	Strategische ontwikkelzone	Ontspanning, sport en cultuur
Trage wegen	Watersysteem	Dorpskern	Onbebouwd perceel	Mobipunt
Doortochtstraat	Klimaatstraat			Liftpaal
Woonstraat	Straatvergroening			

1 **Veilige fietsverbinding vanuit dorpshart naar de vallei en de IJzerenweg (profiel A, B en C)**

Om een meer kwalitatieve en aangename verbinding te hebben van het dorp naar de fietsnelweg, kan de Kareelovenstraat doorgetrokken worden naar de fietsverbinding langs de Gete. Andere verbindingen zijn ook mogelijk (zie kaart), maar deze voorziet bovendien een veilige verbinding langs de school. Prioritair ziet de gemeente meer kansen in de westelijke route naar het fietspad naar Oplinter. Er moet ingezet worden op het parkeervrij maken van de fietsstraten van dit traject.

2 **Heraanleg dorpshartstraten (profiel D)**

Recent werd de parking in het dorpshart al aangelegd met een waterdoorlatend profiel. Daarnaast is ook een heraanleg van het wegprofiel nodig tot een dorps erf, een gedeeld wegprofiel waar auto's door kunnen, maar voorrang aan voetgangers en fietsers wordt gegeven. Zo wordt een ander mobiliteitsgedrag in het dorps hart afgedwongen, wat bijdraagt aan kernversterking van het dorp.

3 **Straatprofielen binnen de dorpskern opwaarderen met veel aandacht voor de zwakkere weggebruiker (profiel E)**

De straten binnen de dorpskern van Wommersom die geen doortochtstraten zijn moeten laagdynamische woonstraten blijven. Er moet prioriteit gegeven worden aan goede voetpaden en de rol van de fietser moet bij nieuwe heraanleg een centrale vraag zijn. Parkeren moet op eigen terrein worden voorzien. In laagdynamische dorpsstraten hoeft er geen strikte scheiding te zijn van de verkeersstromen.

4 **Doortocht door het dorp veilig organiseren door wegprofiel en snelheidsmaatregelen (profiel F)**

Op de Oplinterstraat, Zandstraat, Sint-Kwintenstraat, Eliksemstraat en Klein Broekstraat moet doorgaand verkeer door het dorp mogelijk blijven, maar met een dorps wegprofiel binnen de dorpskern en voldoende snelheidsmaatregelen zodat de veiligheid voor voetgangers en fietsers binnen het dorp gewaarborgd blijft.

5 **Algemeen principe: Overgedimensioneerde straten en kruispunten heraanleggen**

Binnen de dorpskern brede straten of restruimte aanpassen naar een meer dorps profiel met eventuele ontharding en vergroening.

6 **Verkeersveiligere schoolomgeving realiseren**

Om een veilige schoolomgeving te realiseren kan een randparking worden voorzien achter de school, waar ouders gebruik van moeten maken bij het halen of brengen van hun kinderen naar de school. In de Zandstraat is parkeren in de onmiddellijke omgeving

De Kareelovenstraat aan de school De Zandloper

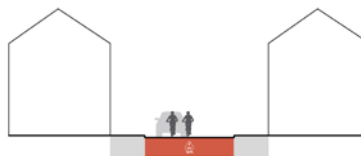
A. Gescheiden fietspad

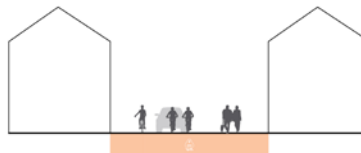
B. Fietspad

C. Fietsstraat

D. Dorps erf

E. Woonstraat

F. Doortochtstraten met fietssuggestiestroken

van de school enkel mogelijk voor de bewoners. Om een meer fundamentele verandering teweeg te brengen, moet er ingezet worden op het uitbouwen van fiets- en wandelinfrastructuur.

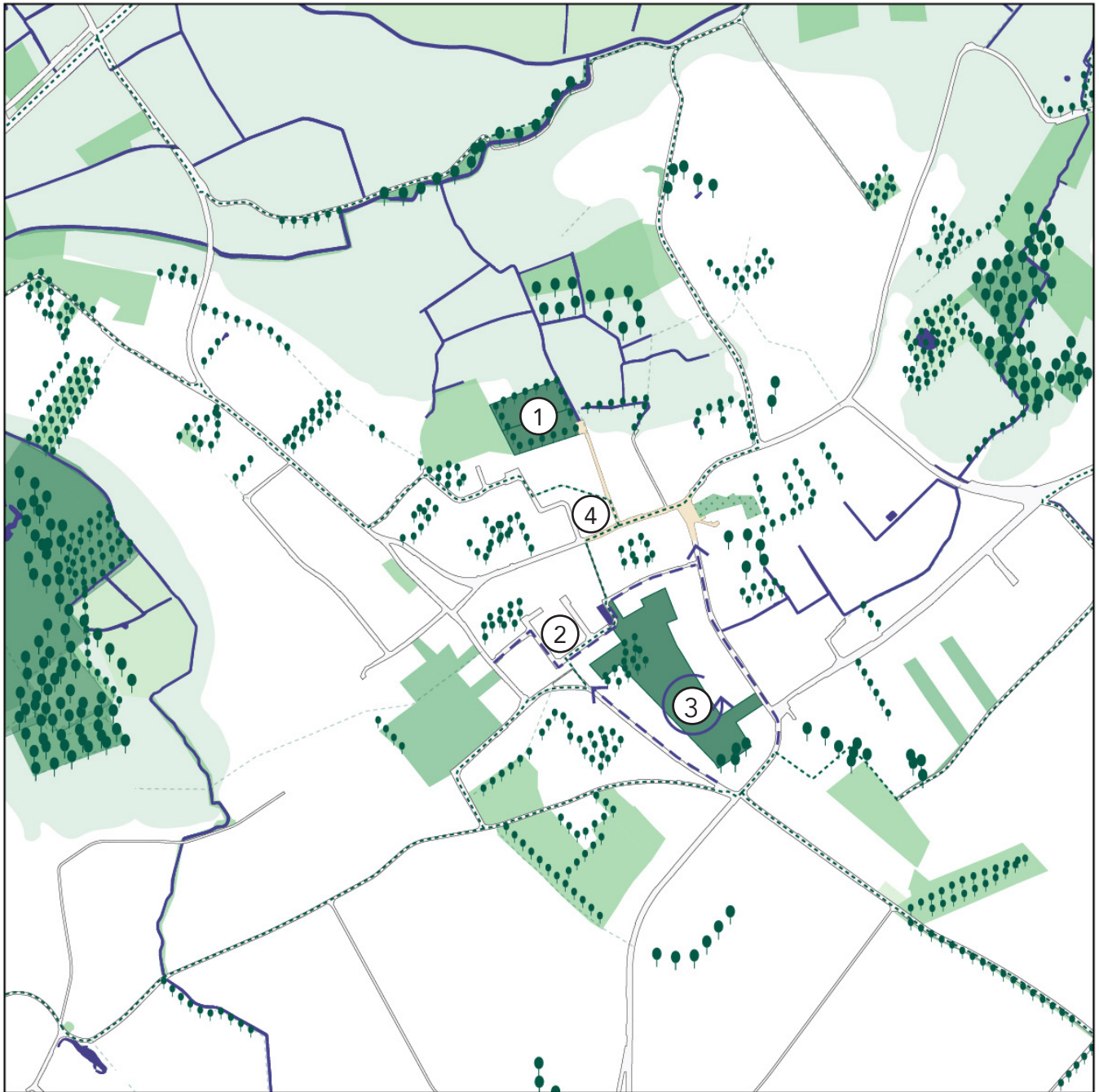
7 **Liftpaal en fietsinfrastructuur op het dorpsplein inrichten**

3.2 WOMMERSOM KLIMAATROBUUST MAKEN

De verstoorde waterhuishouding in Wommersom wordt hersteld door groenblauwe landschapsstructuren in en rond het dorp, ontharding en klimaatstraten. Het Kareeltje kan als contactzone tussen vallei en dorp worden ontwikkeld met recreatieve functies als ontmoetingsruimte voor het dorp.

Landschapsopgavekaart

2 x 2 km

Bushalte	Belangrijke groenzones	Landbouwinfrastructuur	Verdichtingslocatie	Winkels en diensten
Dorpspoort	Strategische groenzones	Beeldbepalend gebouw	Woonuitbreidingsgebied niet aansnijden	Onderwijs
Fietsverbinding	Kerkhof	Dorpscentrum/dorpserf	Woonuitbreidingsgebied potentieel aan te snijden	Gezondheid en zorg
Wandelnetwerk	Waterlichaam	Linten	Strategische ontwikkelzone	Ontspanning, sport en cultuur
Trage wegen	Watersysteem	Dorpskern	Onbebouwd perceel	Mobipunt
Doortochtstraat	Klimaatstraat			Liftpaal
Woonstraat	Straatvergroening			

1 **Kareeltje als scharnier tussen dorpshart en Getevallei ontwikkelen**

Het Kareeltje kan als overgangszone de relatie tussen het dorp en de vallei versterken. Het zorgt voor een belangrijke recreatieve groene ontmoetingsplek in het dorp, dicht bij de school.

2 **Aanleg klimaatstraten in knelpunten (rond nieuwe verkaveling)**

De straten rond het natte binnengebied kunnen fungeren als watercollector om water in de bodem te laten infiltreren en bijkomend zorgt het voor meer groen in de straat.

3 **Integreren ruimte voor groen en water, door infiltratie op openbare plekken (Kareeltje, kerkplein, ...)**

Door hier groenruimte te voorzien en eventueel ook wadis in te richten, wordt niet alleen meer waterinfiltratie voorzien, maar wordt een aangename landschappelijk inrichting voor de omwonenden voorzien en wordt hitte-eiland effect tegengegaan door natuurlijke koeling in de publieke ruimte.

4 **Trage wegen aantakken op dorpshart, school, Kareeltje**

Het wandelnetwerk van de vallei kan in de kijker worden door een sterke verknoping met het dorpshart om de relatie met de vallei te versterken.

5 **Voortuinen ontharden**

Een groot aantal van de voortuinen zijn verhard. Er moet op zoek worden gegaan naar stimulansen om deze te ontharden als deel van een meer natuurlijke herstel van de bodem voor waterbeheer.

Nabijheid van de vallei en de IJzerenweg

Recent heraangelegde dorpsplein voor Kwintkerk, met waterdoorlatende parkeeraanleg (google streetview)

't Kareeltje

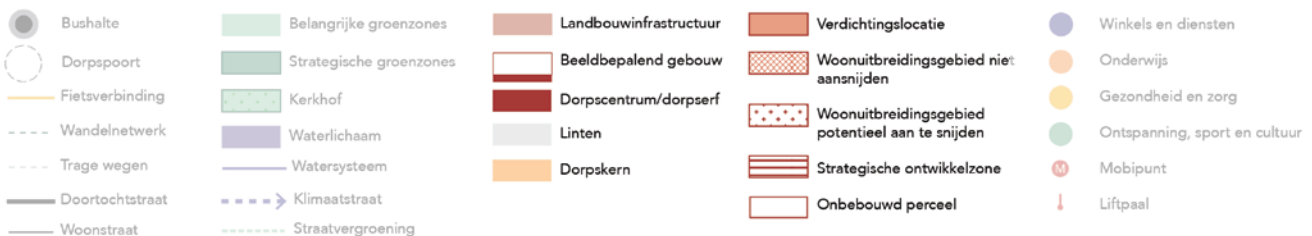
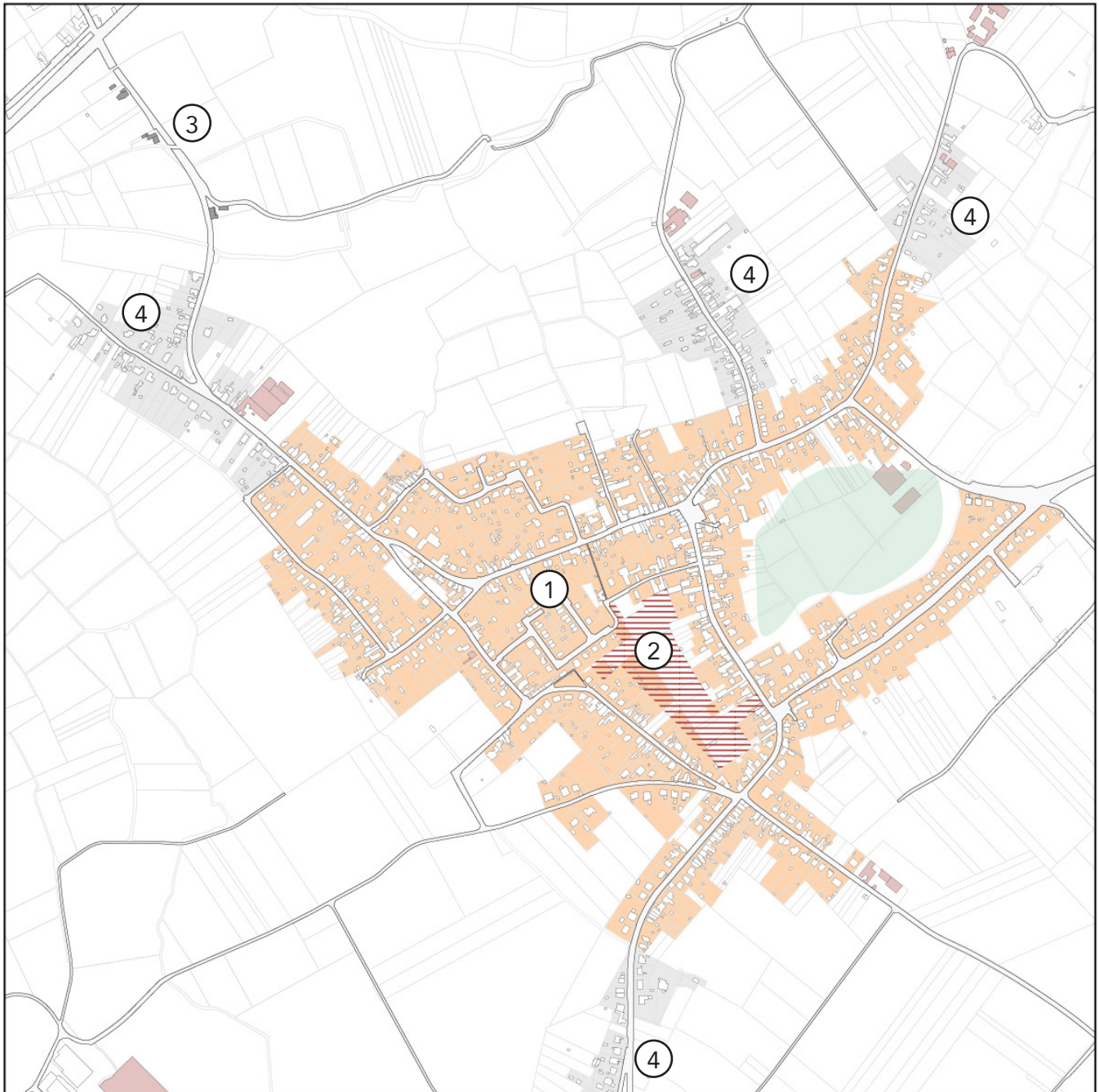
3.3 WOMMERSOM TRANSFORMEREN NAAR EEN COMPACTE KERN

Wommersom is een landelijke dorpskern waar het bestaande dorps karakter in stand moet worden behouden. Verdere consolidatie van de linten langs de Oplintersestraat, Geetkouterstraat, Melkwezerstraat en Eliksemstraat is niet gewenst en gaat in tegen het principe van het vrijwaren van de open

ruimte. Deze moeten op termijn uitgedoofd worden zodat een compacte dorpsstructuur omringd door waardevolle groengebieden wordt bekomen. Nieuwe ontwikkelingen met beperkte verhoging van dichtheid kunnen in het inbreidingsgebied, slechts als deze meerwaarden voor het dorp opleveren en met dorps architectuurtaal.

Bouwopgavekaart

2 x 2 km

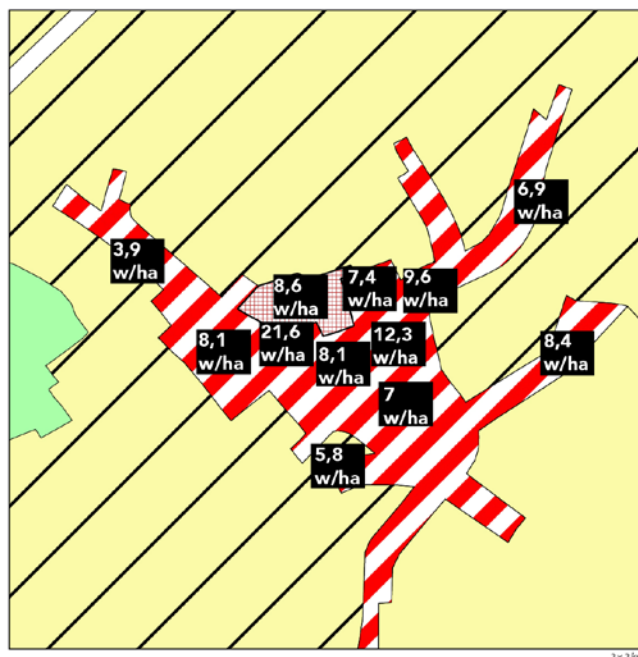

① **Transformatie dorpskern**
 Binnen de dorpskern kunnen woningen gerenoveerd, afgebroken, gebouwd worden volgens bestaande dichtheden of naar richtdichtheid van 20 wo/ha. Dit kan opgeschaald worden naar max. 75 wo/ha waarbij duidelijke meerwaarden worden aangetoond. De nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan nieuwe doorsteken, kleinere footprint en zichten naar de vallei, met respect voor bestaande dorpstypen.

② **Inbreidingsgebied ontwikkelen als plek om anderssoortige mobiliteit uit te lokken en wateropgave op te lossen**
 Het inbreidingsgebied kan worden ontwikkeld met een dichtheid van 15 wo/ha als er wordt ingezet op andere mobiliteitsoplossingen met veel ruimte voor groen en waterbuffering en -infiltratie.

③ **Zonevreemde woningen hebben een aantal wettelijke basisrechten maar kunnen niet verder ontwikkeld worden, zeker indien ze de open ruimte sterk verstoren**
 Voor waardevolle hoeves die zonevreemd liggen kan een RUP of ander instrument opgemaakt worden voor behoud en herbestemming.

④ **In de woonlinten buiten de dorpskern zetten we in op remmen van de groei en vergroening en ontharding van de omgeving**
 In de toekomst wordt niet meer ingezet op linten als plek voor bijkomende verdichting wegens hun grote auto-afhankelijkheid en impact op het landschap. In woongebied blijft 1 woning op 1 perceel op korte termijn mogelijk, in afwachting van ondersteunende middelen en instrumentarium van de hogere overheid. Er moet actief worden ingezet op ontharding: (deels) opbreken van opritten en voortuinen, uitbreidingen achter bestaande woningen i.p.v. tussen woningen, ...

Planologische bestemmingen met richtgetallen van huidige dichtheden (bron: geopunt.be; GIS data Provincie Vlaams-Brabant 2016)

Waterbuffering bij nieuwe verkavelingen aan de Graaf de T'Serclaesstraat

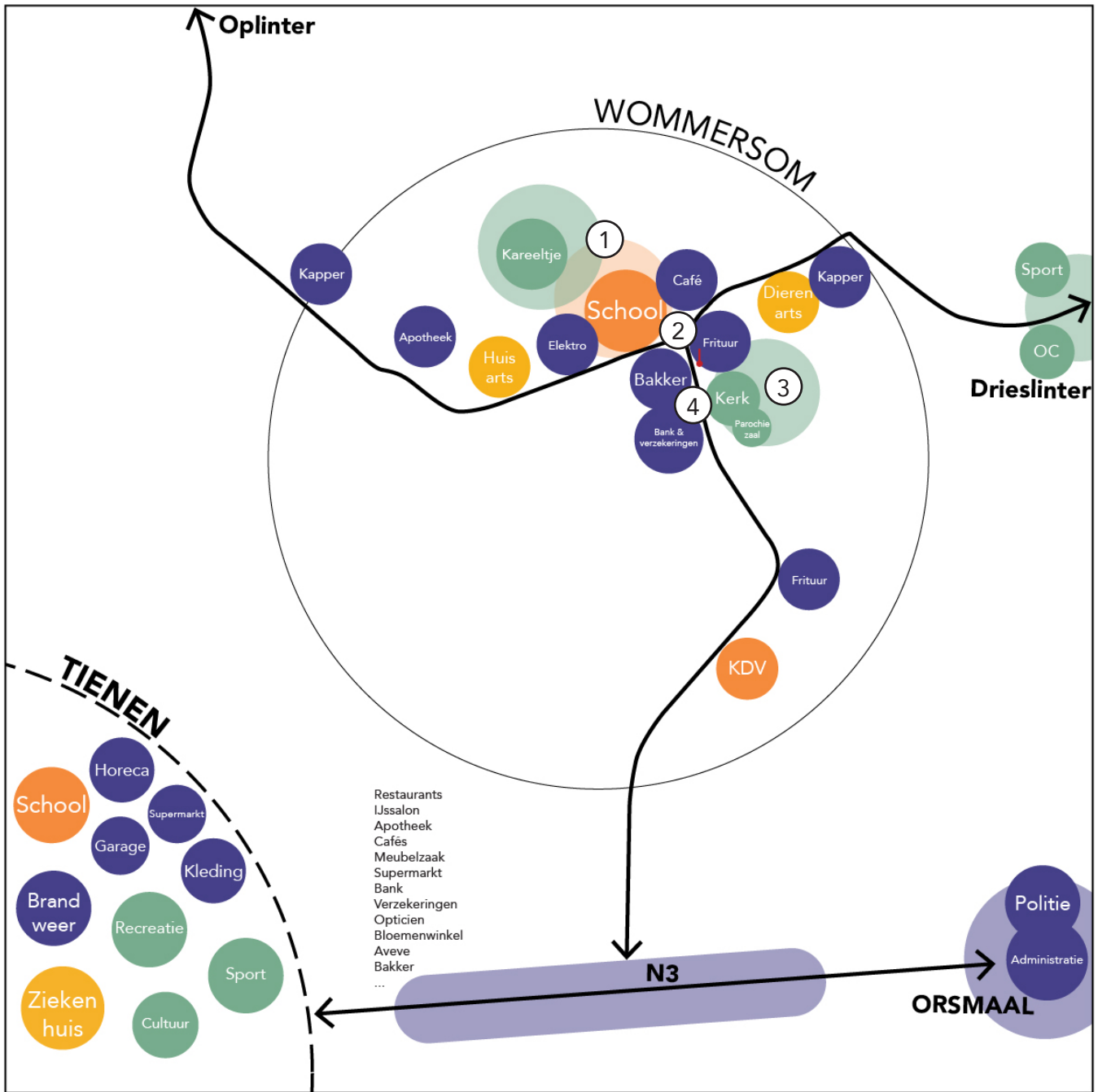
3.4 HET KAREELTJE EN DE SCHOOL UITBOUWEN ALS RECREATIEVE EN EDUCATIEVE POLEN

De voorzieningen van Wommersom zijn geclusterd rond het kerkplein en langs de Zandstraat. De bestaande voorzieningen zijn voor lokaal gebruik gericht, voor de overige voorzieningen is Wommersom afhankelijk van de baanwinkels op de N3 en van Tienen. Op de school en het Kareeltje moet in de toekomst

worden ingezet als belangrijke educatieve en recreatieve polen van het dorp. Daarnaast moet het bestaande voorzieningenaanbod worden versterkt met een buurtwinkel, potentieel gekoppeld aan een korte keten afzetpunt. Een herbestemming van de Sint-Kwintenkerk is ook een opgave voor het dorp.

Voorzieningenkaart

2 x 2 km

Bushalte	Belangrijke groenzones	Landbouwinfrastructuur	Verdichtingslocatie	Winkels en diensten
Dorpspoort	Strategische groenzones	Beeldbepalend gebouw	Woonuitbreidingsgebied niet aansnijden	Onderwijs
Fietsverbinding	Kerkhof	Dorpscentrum/dorpserf	Woonuitbreidingsgebied potentieel aan te snijden	Gezondheid en zorg
Wandelnetwerk	Waterlichaam	Linten	Strategische ontwikkelzone	Ontspanning, sport en cultuur
Trage wegen	Watersysteem	Dorpskern	Onbebouwd perceel	Mobipunt
Doortochtstraat	Klimaatstraat			Liftpaal
Woonstraat	Straatvergroening			

1 Kareeltje als recreatieve en educatieve scharnier tussen het dorp en de vallei

Het Kareeltje werd reeds aagevuld met enkele landschapselementen zoals een hoogstamboomgaard, poel, hagen, ... Het Kareeltje moet verder uitgebouwd worden als een educatieve en recreatieve aantrekkingspool nabij de school en als instappunt naar de Getevallei.

2 Lokale voorzieningenaanbod versterken met een buurtwinkel

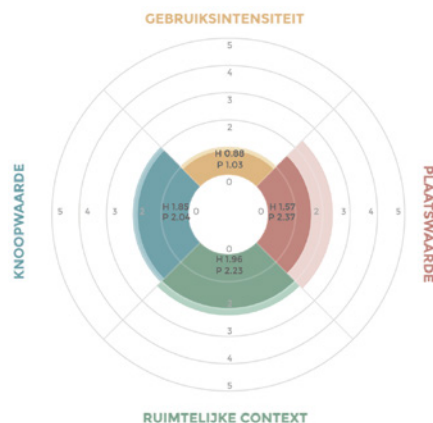
Het lokale voorzieningenaanbod kan versterkt worden met een buurtwinkel voor kleine voedingswaren en dagelijkse behoeften. Hieraan kan een korte keten verhaal gekoppeld worden, waarbij de buurtwinkel een afzetpunt is voor korte keten producten van landbouwers en producenten van de streek. Kan deze buurtwinkel in de kerk worden ondergebracht?

3 Sint-Kwintenkerk herbestemmen

Afhankelijk van het herbestemmingsplan voor de kerken van Linter, zien we dat de kerk in de toekomst een polyvalente rol kan vervullen, waar eventueel deels liturgische activiteiten kunnen doorgaan, maar daarnaast o.a. ook een gemeenschapsfunctie kan vervullen. De precieze programmering kan worden onderzocht in een vervolgtraject, maar moet afgestemd worden op de noden van het dorp en de dorpen in haar omgeving.

4 Liftpaal en fietsinfrastructuur op het dorpsplein inrichten

Om de lokale bereikbaarheid van Wommersom te verbeteren kan een liftpaal op het kerkplein worden voorzien, langs de belangrijkste doorstroomwegen door het dorp. Daarbij aansluitend kunnen hoogwaardige overdekte fietsenstallingen op het plein worden voorzien om in te zetten op de fietscultuur.

Kernkompas Wommersom (BUUR)

Parochiezaaltje (boven) en Sint-Kwintenkerk (onder)

INBREIDINGSPROJECT GRAAF DE T'SERCLAESSTRAAT

Het inbreidingsgebied aan de Graaf de T'Serclaesstraat kan momenteel niet worden ontwikkeld wegens ontbreken van een uitgeruste weg. Bovendien bevindt dit open gebied zich in een natte zone, wat een extra uitdaging biedt voor ontwikkelingsmogelijkheden. Een mogelijke ontwikkeling is een uitgelezen kans om een alternatief te bieden aan de gebruikelijke verkavelingen. Door parkeerpockets aan de rand van het gebied te voorzien, kan

het binnengebied gevrijwaard blijven van autoverkeer, waardoor een doorsteek voor voetgangers en eventueel fietsers mogelijk is. Hieraan kunnen nieuwe grondgebonden typologieën worden gekoppeld met een andere mobiliteitsbenadering die meer inzet op het gebruik van de fiets en wonen kadert in een groene omgeving met zowel private als gedeelde buitenruimte waar bovendien plek is voor waterinfiltratie en -buffering met wadis.

Hogeweg Gent, Bart Dehaene Architecten

17 wo/ha

Een verdichting hoger dan 15 wo/ha kan mits meerwaarden: wadi, trage doorsteek, parkeerpockets, fietsinfrastructuur, groen, groene zichten op de bestaande straten, ontharding, dorpse schaal en architectuur.

Levenslang Wonen Kasteelpark Vitreux, abcis-architecten

Villa Edelweiss, dmva

